

MOLÍ DE PALOMET MINA, MOLÍ I FORNS D'ALGEPES

El procés d'elaboració de l'algeps:
L'algeps o guix s'obté per la deshidratació del guix natural anomenat sulfat de calci dihidratat ($\text{CaSO}_4 \cdot 2\text{H}_2\text{O}$).

En aquest espai podem observar les runes de 2 forns de algeps, un molí i, a la part de darrere, la mina.

En aquesta mina abunda el guix sedimentat amb capes alternes d'argila. El més pur és incolor però també podem veure fragments de color gris, rosa i blanc. Es un mineral bia que pot ser ratllat amb l'ungla.

Els forns de guix són una mena de cilindre obert per la part de dalt amb una boca d'alimentació a la part frontal. Abans de carregar de material al forn calia construir un espai per a la cendra, elaborant una volta al interior; a continuació podia carregar-se el material sobre la volta fins omplir el tub que es rematava amb un preparat del mateix guix o argila, deixant un espai de xemeneia per a la sortida del gasos.

Una vegada preparat el forn se li donava calda fins a aconseguir temperatures de 200°C a 400°C utilitzant la malea com a combustible.

El resultat de la fornada era l'algeps, també dit guix o escaiola, que rep el nom científic de sulfat de calci hemihidratat ($\text{CaSO}_4 \cdot \frac{1}{2}\text{H}_2\text{O}$). Per a la seua utilització la pedra ja cuita s'havia de moldre.

Usos:
L'algeps ha estat utilitzat com a argamassa per a la construcció i també per a revestir les parets i sostres, "lluir" les superfícies per tal de deixar-les uniformes.

A les últimes centúries també es van fabricar canyissos amb algeps i plaques d'algeps mesclat amb pel d'animals o altres aglomerants per a realitzar falsos sostres i rebaijar l'altura de les estances.

Un dels usos més peculiars a la localitat de l'Alcora va ser la elaboració dels motlles per a la fabricació de les peces ceràmiques. A la Reial Fàbrica es comptaven per milers i calia restituir-los constantment pel desgast o trencament. Eren essencials per a posar en producció nous models i poder replicar les intrincades talles dels models originals, especialment en la secció d'escultura.

Història del Molí:
El Molí de Palomet apareix documentat per primera vegada a les ordenances de la Comunitat de Regants de l'Alcora de l'Alcora de 1907. Però és molt possible que ja existira des d'abans.

Un dels seus propietaris va ser Vicente Gasch Grangel, el primer president del Sindicat de Regs de l'Alcora. I els últims moliners, Elodia Domingo Gimeno y Bienvenido Safont Vicente ambdós vinguts de Vistabella.

Sabies que...?
L'escaiola és un algeps de gra més fi i refinat. Les juntes de la piràmide de Giza estan reomplides amb guix. Els motlles per a fabricar ceràmica artística, alguns sanitaris i vaixelles es fabriquen amb escaiola.

El proceso de elaboración del yeso:
El yeso se obtiene por la deshidratación del yeso natural llamado sulfato de calcio dihidratado ($\text{CaSO}_4 \cdot 2\text{H}_2\text{O}$).

En este espacio podemos observar los restos de 2 hornos de yeso, un molino y, en la parte de atrás, la mina.

En esta mina abunda el yeso sedimentado con capas alternas de arcilla. El más puro es incoloro pero también pueden ver fragmentos de color gris, rosa y blanco. Es un mineral blando que puede ser rayado con la uña.

Los hornos de yeso son una especie de cilindro abierto por la parte superior con una boca de alimentación en la parte frontal. Antes de cargar de material en el horno había que construir un espacio para la "cendñera" (cámara de combustión), elaborando una bóveda en su interior; después podía cargarse el material sobre la bóveda hasta llenar el tubo que se remataba con un preparado del mismo yeso o arcilla, dejando un espacio de chimenea para la salida de los gases.

Una vez preparado el horno se le daba calda hasta alcanzar temperaturas de 200°C a 400°C utilizando la maleza o monte bajo como combustible.

El resultado de la hornada era el yeso, también llamado escaiola, que recibe el nombre científico de sulfato de calcio hemihidratado ($\text{CaSO}_4 \cdot \frac{1}{2}\text{H}_2\text{O}$). Para su utilización, la piedra ya cocida se tenía que moler.

Usos:
El yeso ha sido utilizado como argamasa para la construcción y también para revestir las paredes y techos, "lucir" las superficies a fin de dejarlas uniformes.

En las últimas centurias también se fabricaron cañizos con yeso y placas de yeso mezclado con pelo de animales u otros aglomerantes para construir falsos techos y rebajar la altura de las estancias.

Uno de los usos más peculiares en la localidad de l'Alcora fue la elaboración de los moldes para la fabricación de las piezas cerámicas. En la Real Fàbrica se contaban por miles y había que reponerlos constantemente por desgaste o rotura. Eran esenciales para poner en producción nuevos modelos y poder replicar las intrincadas talles de los modelos originales, especialmente en la sección de escultura.

Historia del Molino:
El Molí de Palomet aparece documentado por primera vez en las ordenanzas de la Comunidad de Regantes de la Huerta de l'Alcora de 1907. Pero es muy posible que ya existiera desde antes.

Uno de sus propietarios fue Vicente Gasch Grangel, el primer presidente del Sindicato de Riegos de l'Alcora. Y los últimos molineros, Elodia Domingo Gimeno y Bienvenido Safont Vicente ambos venidos de Vistabella.

Durante este periodo el Molí de Palomet tenía 2 molinos, el de harina y el de gachas, además de una máquina de "limpia".

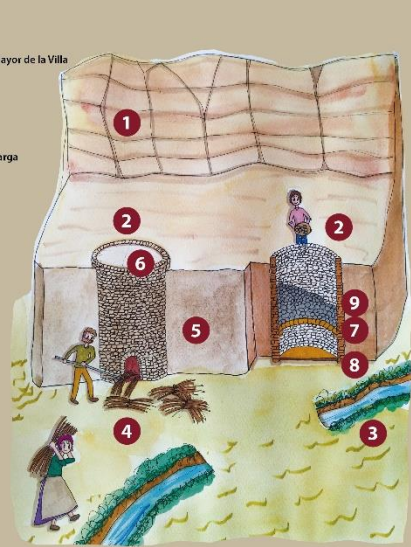
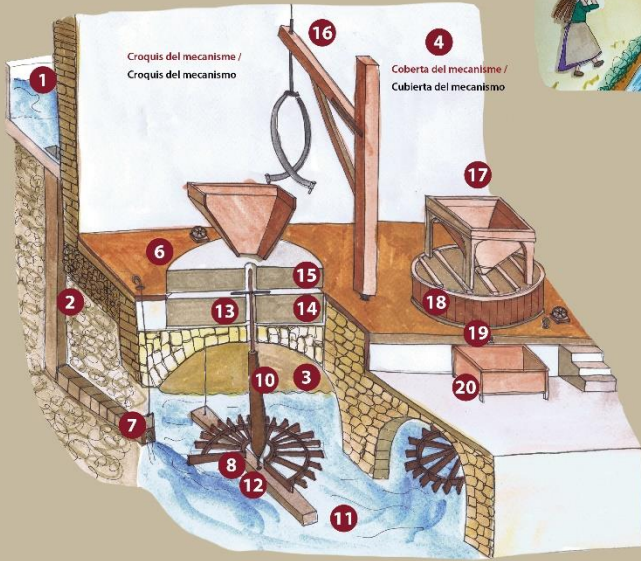
Sabías que ...?
La escaiola es un yeso de grano más fino y refinado. Las juntas de la pirámide de Giza están rellenas con yeso. Los moldes para fabricar cerámica artística, algunos sanitarios y vajillas se fabrican con escaiola.

Joaquin Chiva Ferrer esmaltant el motlle de la base d'una escultura

Martí Bosch i Paus extrahent dels motlles el cos d'una escultura.

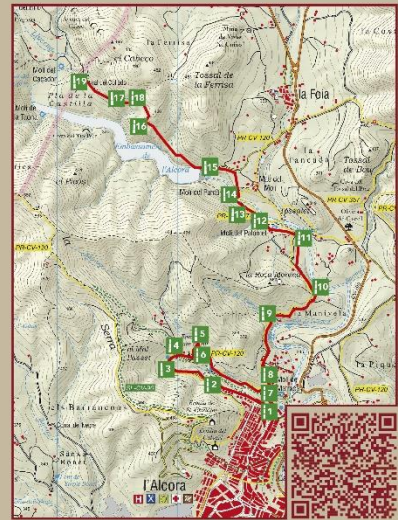
1. Mina d'algeps / Mina de yeso
2. Forn d'algeps / Horno de yeso
3. Forn d'algeps / Horno de yeso
4. Séquia Major de la Vila / Acequia Mayor de la Villa
5. Maleo / Maleza
6. Caixa del forn / Caja del horno
7. Capello / Capelo
8. Volta / Bóveda
9. Cendrera / Cámara
10. Cambra de càrrega / Cámara de carga

Toro Farnesio. Escultura realitzada amb 94 motlles. Col·lecció privada. l'Alcora. Dipositat al Museu de Ceràmica de l'Alcora
Toro Farnesio. Escultura realitzada amb 94 motlles. Col·lecció privada. l'Alcora. Dipositat en el Museu de Ceràmica de l'Alcora

Ruta Natural del Patrimonio Industrial

1	Inici de ruta. Molí Nou	7	Molí de Matraca	13	La Fonteta
2	Forn del Poero	8	Bassa la vila	14	Molí del Conde d'Aranda
3	Mina d'argila	9	Barraç del Pelegrí	15	Embassament
4	Tuleries de Sant Vicent	10	Roca Morena	16	Fuena
5	Assut i algeps de Sant Vicent	11	Assut	17	Font de la Fortissa
6	Font de Sant Vicent	12	Molí de Palomet	18	Mina de ferro
				19	Final ruta. Assut

Fotos: imatges i il·lustracions: Anna Mallol Olivares, Eladi Grangel Nebot, Teresa Artero González, Vicente Sancho Grangel. Una casa en la Luna, el Tossal cartografies. Ruta Wikiloc a càrrec dels alumnes del Puèrtolas Parco: Ferran Ferris, Raül Branchadell, Antonio Curiel i Angel Guillén. Professor: Juan Carlos Olanía Porcar.

Amb el col·laboració de l'Com i col·laboració de

